

Ocak 2022

Dünya Kiraz Verileri (bin ton)

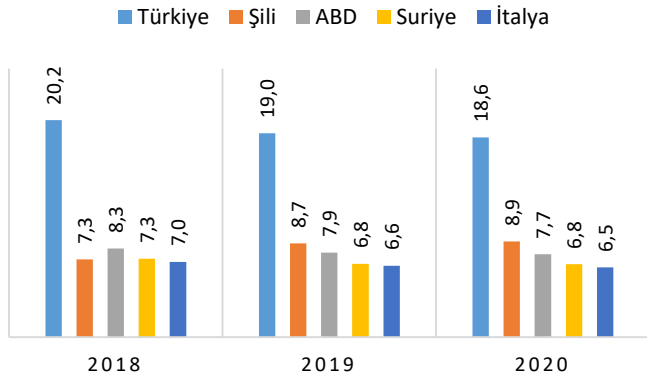
	2016	2017	2018	2019	2020	Değişim (%) ³
Alan (bin ha) ¹	421	423	425	444	445	0,2
Verim (ton/ha) ¹	5,54	5,81	6,04	5,85	5,86	0,2
Üretim ¹	2.329	2.455	2.568	2.596	2.609	0,5
İthalat ²	543	535	717	734	724	-1,4
İhracat ²	556	522	731	776	812	4,4

Kaynak: ¹/FAO, ²/UN Comtrade Map (06.01.2022), ³/ Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir.

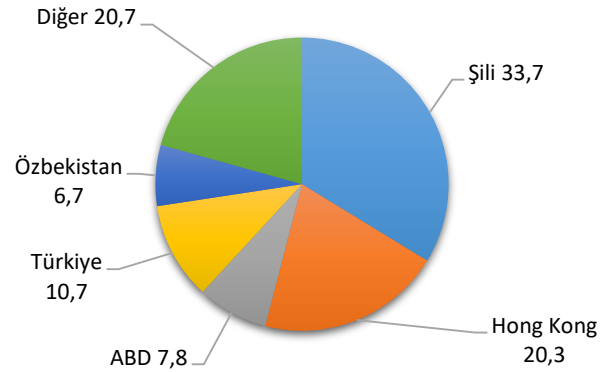
Kiraz, çeşit sayısı bakımından zengin bir meyve türüdür. Kiraz yetiştiriciliğinde sofralık olarak tüketilen çeşitlerin öne çıkmasıyla beraber dünyada 1500'ün üzerinde kiraz çeşidi bulunmaktadır. Meyve iriliğinin yanında ayrıca, parlak koyu renk, meyve eti sert ve tatlı çeşitler, hangi dönemde olgunlaşırsa olgunlaşsın, tüketiciler tarafından tercih edilmektedir. Sık sık, ticari piyasaya yeni çeşitler sunulmaktadır. Kiraz üretiminde dünyada birinci sırada yer alan Türkiye'de yaklaşık 50 kiraz çeşidinin yetiştiriciliği yapılmaktadır.

FAO verilerine göre Türkiye 2020 yılında 83 bin ha kiraz dikim alanı ve yaklaşık 725 bin ton üretim miktarı ile dünya kiraz üretim alanı ve üretim miktarı sıralamasında ilk sırada yer almaktadır. Kiraz dikim alanında Türkiye'den sonra ikinci sırada 40 bin ha ile Şili yer alırken, 34 bin ha ile üçüncü sırada ABD, 30 bin ha ile dördüncü sırada Suriye takip etmektedir. Kiraz üretiminde ise Türkiye'yi ikinci sırada 295 bin ton ile ABD, üçüncü sırada 255 bin ton ile Şili ve dördüncü sırada 185 bin ton ile Özbekistan takip etmektedir.

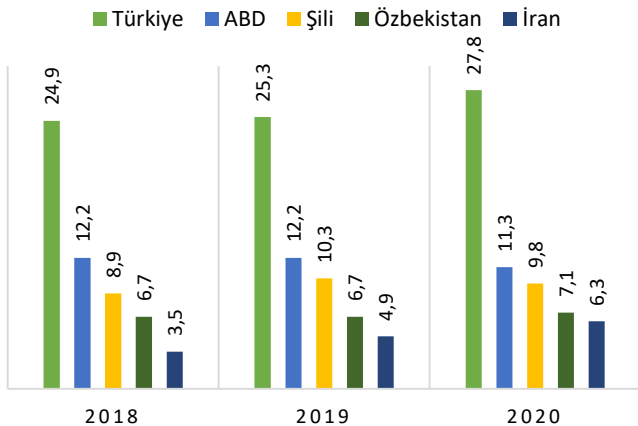
Kiraz üretim alanında önemli ülkeler (%)

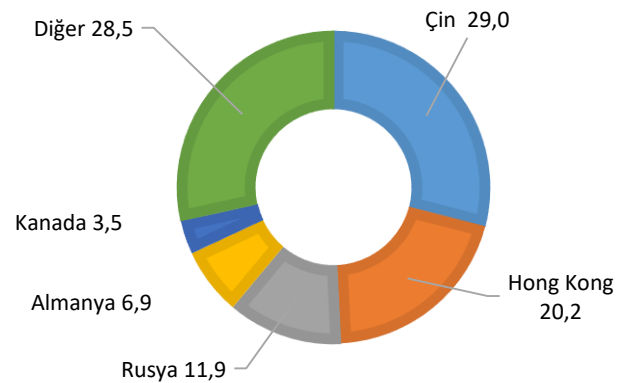
Ülkelere göre dünya kiraz ihracatı (2020, %)

Kiraz üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya kiraz ithalatı (2020, %)

Dünya kiraz ihracatı 2020 yılında bir önceki yıla göre %4,4 oranında artarak 812 bin tona yükselmiştir. Ülkeler itibarıyla 2020 yılı verilerine göre kiraz ihracatı incelendiğinde en fazla kiraz ihracatı yapan ilk üç ülke 274 bin ton ile Şili, 165 bin ton ile Hong Kong, 87 bin ton ile Türkiye'dir. 2020 yılında bu üç ülke dünya kiraz ihracatının %64,7'sini gerçekleştirmiştir. Türkiye ise kiraz ihracatında %10,7 ile dünyada 3. sırada yer almaktadır. Dünya kiraz

ithalatı 2020 yılında bir önceki yıla oranla %1,4 oranında azalarak 724 bin tona düşmüştür. Dünya kiraz ithalatında önde gelen ülkelerin payları incelendiğinde ise % 29 ile Çin, %20,2 ile Hong Kong, %12 ile Rusya, %7 ile Almanya ve %3,5 ile Kanada gibi ülkelerin ithalat oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Kiraz ithalatında en yüksek pay yaklaşık 210 bin ton ile Çin'e ait olup, Çin'i 146 bin ton ile Hong Kong izlemektedir.

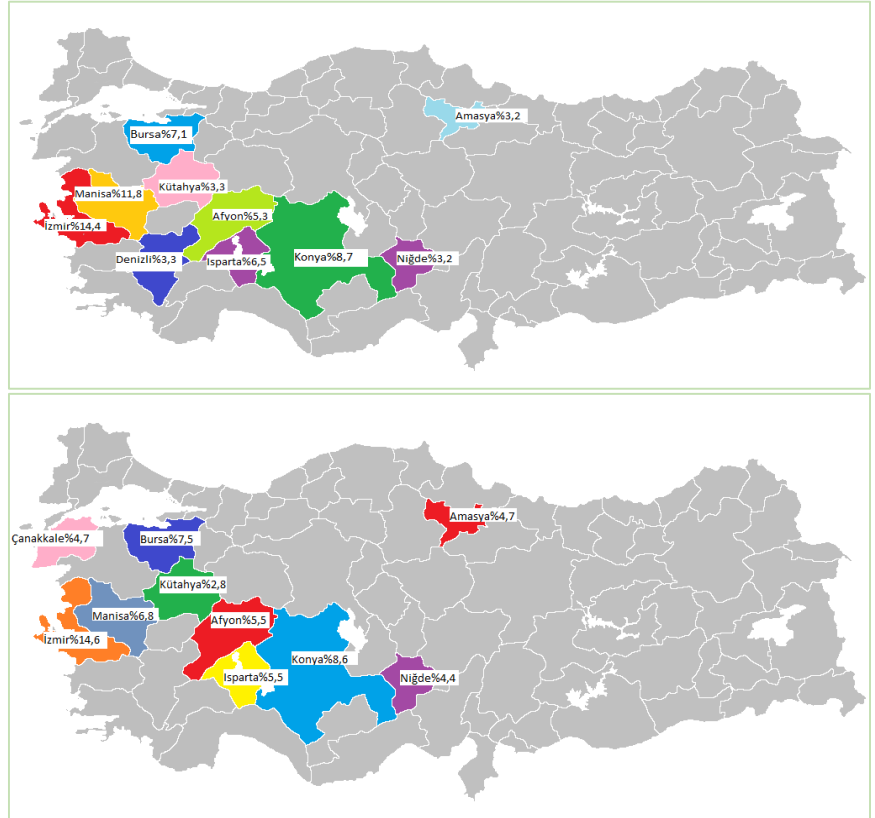
Türkiye Kiraz Verileri (ton)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Değişim (%) ¹
Alan (bin da)	847	854	840	834	827	-0,8
Verim (kg/meyve veren ağaç)	28	29	31	31	33	6,4
Üretim	535.600	599.650	627.132	639.564	664.224	3,9
Yurt içi kullanım	421.609	479.342	512.466	530.004	512.517	-3,3
İthalat	31	143	422	366	167	-54,4
İhracat	87.778	91.068	84.359	78.587	89.327	14,1
Kişi Başına Tüketim (kg)	4,9	5,5	5,8	5,9	6	1,6
Kendine Yeterlilik (%)	120,8	119,0	116,4	114,8	116,4	1,4

Kaynak: TÜİK (27/01/2022), ^{1/} Verisi bulunan son piyasa yılının değişimini göstermektedir. Piyasa Dönemi: Haziran- Mayıs

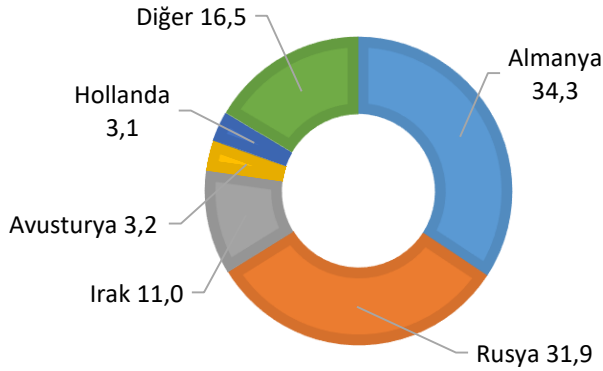
Kiraz üretim alanları; Türkiye kiraz üretim alanları incelendiğinde, 2020 yılı kiraz üretim alanının 827 bin da olduğu görülmüştür. %14,4'lük paya sahip olan İzmir kiraz üretim alanında 118 bin da ile birinci sırada yer alırken, Manisa 98 bin da ile ikinci, Konya ise 71 bin da ile üçüncü sırada yer almaktadır. Kiraz üretim alanı bir önceki yıla %8 azalırken, verim %6,4 oranında artmıştır.

Kiraz üretimi; 2020 yılında 724 bin ton olan kiraz üretiminde, İzmir 108 bin ton kiraz üretimi ile birinci sırada yer alırken, Konya 64 bin ton ile ikinci, Bursa ise 55 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. 2020 yılı kiraz üretimi son beş yılda %21,06 oranında artış göstermiştir. TÜİK 2021 yılı meyve ürünleri içecek ve baharat üretim miktarına göre kiraz üretiminin %4,8 azalışla 690 bin ton olduğu açıklanmıştır.

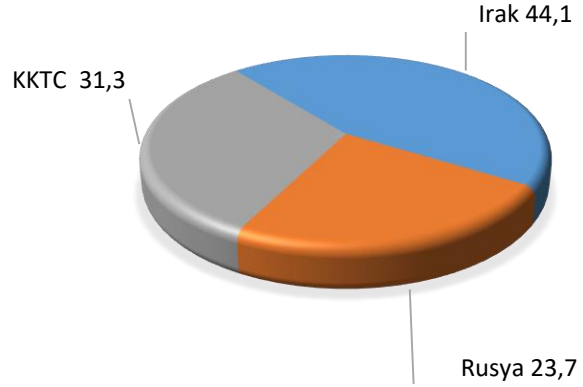

Türkiye'de Kiraz İhracatı; Türkiye kiraz ihracatı 2020/21 piyasa yılında bir önceki döneme göre %6,5 azalarak 72 bin ton olmuştur. Türkiye en fazla ihracatı 25 bin ton ile Almanya'ya yapmıştır. Aynı dönemde Rusya'ya yapılan kiraz ihracatı yaklaşık 23 bin ton iken, Irak'a 8 bin ton kiraz ihraç edilmiştir. Türkiye dünyanın en önemli kiraz üreticisi ve ihracatçı ülkelerinden birisi olduğu için, kayda değer bir kiraz ithalatı bulunmamaktadır. 2020/2021 piyasa yılında sadece 81 ton civarında kiraz ithalatı gerçekleşmiştir. Söz konusu ithalatın 36 tonu Irak'tan, 26 tonu KKTC'den ve 19 tonu da Rusya'dan gerçekleştirilmiştir.

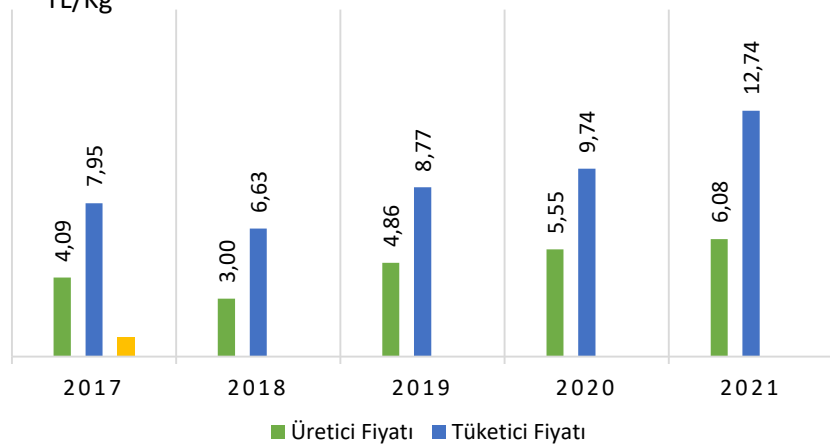
Türkiye'nin kiraz ihracatı (2020/21, %)

Türkiye'nin kiraz ithalatı (2020/21 %)

TL/Kg

2021 yılı üretici fiyatları bir önceki yıla göre %9,5 oranında artarak 6,08 TL/kg'a ulaşmıştır. 2021 Ağustos ayında 6,45 TL/kg olan üretici fiyatı bir önceki yılın aynı ayına göre %21 oranında artmıştır. 2021 yılı tüketici fiyatı 12,74 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatı bir önceki yıla göre %31 oranında artmıştır. 2021 Ağustos ayında tüketici fiyatı 12,36 TL/kg, olarak gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatı bir önceki yılın aynı ayına göre %26 oranında artmıştır.

Kaynak:TÜİK (Erişim: 13.01.2022)

Türkiye'de Kiraz Destekleme Politikaları: 2021 yılı destekleri kapsamında mazot desteği 17 TL/da ve gübre desteği olarak 8 TL/da destekleme ödemesi yapılmaktadır. Yurtiçi sertifikalı fidan kullanım destekleri kapsamında; bodur, yarı bodur meyve fidanı ile bahçe tesisi kurulumunda standart fidanlarda 100 TL/da, sertifikalı fidanlarda 280 TL/da destekleme yapılmaktadır. Organik kiraz yetiştiren 1. Kategori kapsamında bireysel sertifikaya sahip olan üreticiye 100 TL/da, grup sertifikasına sahip üreticilere ise 50 TL/da verilmektedir. İyi tarım uygulamaları yapan kiraz üreticilerine 2. Kategori kapsamında bireysel sertifikaya sahip olanlara 40 TL/da, grup sertifikasına sahip üreticilere ise 20 TL/da destek verilmektedir. Toprak Analiz Laboratuvarlarına analiz başına 40 lira destek ödemesi yapılmaktadır. Yurtiçi sertifikalı fidan üretim desteği kapsamında aşılı fidan üretimine 0,50 TL/adet ve aşısız fidan üretimine ise 0,25 TL/adet destekleme yapılmaktadır.

Verilen Destek (TL/kg)

	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2017	0,001	0,005	0,012	0,019
2018	0,001	0,005	0,013	0,019
2019	0,001	0,005	0,019	0,025
2020	0,001	0,009	0,017	0,027
2021	0,001	0,009	0,029	0,029

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları. 2021 yılı destekleri 2020 verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Son yıllarda kiraz yetiştiriciliğinde Türkiye’de oldukça yol kat edilmiş, ihracat yapan firma sayısı artmış, soğuk hava ve paketleme tesislerinin durumu eskiye göre iyileşmiştir. Yetiştiriciler de tüccarın istediği kirazı üretme konusunda daha da bilinçlenmiş böylece daha fazla gelir getiren çeşitleri daha kaliteli üretir olmuştur. Kaliteli ürün her zaman daha iyi gelir getirmektedir. Bölgelerin sahip olduğu farklı toprak ve ekolojik özellikler nedeniyle hasat döneminin uzun sürmesi, özellikle hastalık ve zararlıların az olduğu yaylaların organik kiraz üretimi için uygunluk göstermesi gibi faktörler üretimin artmasında etkilidir.

Türkiye, 2020 üretim yılı dünya kiraz üretim alanı ve üretim miktarı sıralamasında ilk sırada yer almaktadır. Kiraz üretiminde Türkiye’yi ikinci sırada 295 bin ton ile ABD, üçüncü sırada 255 bin ton ile Şili ve dördüncü sırada 185 bin ton ile Özbekistan takip etmektedir. Dünya kiraz ithalatı 2020 yılında bir önceki yıla oranla %1,4 oranında azalarak

724 bin tona düşmüştür. Dünya kiraz ithalatında önde gelen ülkelerin payları incelendiğinde ise % 29 ile Çin, %20,2 ile Hong Kong, %12 ile Rusya, %7 ile Almanya ve %3,5 ile Kanada gibi ülkelerin ithalat oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Kiraz ithalatında en yüksek pay yaklaşık 210 bin ton olan Çin’e aittir. Çin’i 146 bin ton ile Hong Kong izlemektedir.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından “PANDEMi” olarak nitelendirilen COVID-19 salgını sürecinde Türkiye’de tarımsal üretimin devamlılığı açısından önemli olan tarımsal faaliyetler kesintisiz devam etmiştir. Kiraz üretiminin yoğun olarak yapıldığı illerle yapılan görüşmeler de pandeminin kiraz üretimini çok fazla etkilemediği belirtilmiştir.

TÜİK 2021 yılı bitkisel üretim miktarına göre Türkiye’nin 2020 yılında 724 bin ton olan kiraz üretimi 2021 yılında %4,8 oranında azalışla 690 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Seda DEMİRCAN, seda.demircan@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833